

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorem, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 8. Concionator sit boni exempli; quod efficacius est verbis. Symbola. Allegoriæ. Ex Veteri. Novo. Patribus, & aliis. Motiva varia ex Vet. Novo. Patribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

pit. S. Bern. ferm. ad Pastores in synodo congregatos.

Non in verborum splendore, sed in operum virtute, totam prædicandi fiduciam ponat. S. Prosper l. 1. de vit. contempl. c. 23.

Percunctatus sum ex Japone, utrum, si in Japoniam cum eo proficiscerem, censeret incolas Christi sacra suscepturos? Et ille, populares quidem suos non continuo his, quæ dicerentur, assensuros, respondit; sed multis interrogationibus exploraturos, quid afferrem religionis? maxime verò, utrum dictis facta congruant? S. Xaverius ep. 6. Societati Romam Cocinò.

Quisque vestrum ubicunque est, se primum, deinde alios, juvare studeat; inducatque in animum, nusquam se melius, quam ubi à Præposito constitutus fuerit, operam Deo navare posse. Et simul confidite; Deum, ubi tempus fuerit, hanc iis, qui præsumunt, mentem daturum; ut eò vos potissimum mittat, ubi vester labor fructuosissimus sit futurus. S. Xaverius ep. 5. Societati Goam Cangoximâ.

Contra eos, qui dicunt, & non faciunt.

Cùm Moyses virgam manibus teneret, erat virga; in terram projecta in colubrum vertebatur. Exod. 4. 3. Quando id, quod doces, opere comples, doctrina tua virtutis & iustitiæ virga est; quæ aquâ è faxis elicere, & duros peccatores convertere possit. At verò, si id, quod alios doces, manibus ipsè non attingas; aliud docueris, & aliud feceris; in tortuosum vertitur colubrum, qui conscientias auditorum lædat, & veneno inficiat. Stela de cont. vanit. p. 1. c. 31.

Deduxisti - populum tuum in manu Moysi, & Aaron. Pf. 76. 21. S. Hieronymus ait, significari egressionem peccatoris è statu servitutis culpæ in libertatem gratiæ. Sed cur non per Moysen solum, sed & Aaron manum? quia alter faciendi, loquendi officio alter, fungebatur. Si verbis conjuncta opera; educes à peccatis homines. Did. Niss. fer. 3. Dom. 2. Quadr. §. 2.

Alfcondit piger manum suam sub ascella sua. Prov. 26. 15. Pigno labor est, ad os manum suam porrigere: quia desidiosus quisque Prædicator non vult hoc operari, quod docet: manum quippe ad os porrigere, est voci suæ prædicationis opera concordare. V. Beda. Cornelius hic.

Folyanth. Sacr. Tom. I.

§. VIII.

Concionator sit boni exempli, quod efficacius verbis.

Symbola, & Allegoria.

Ex Veteri, & Novo.

Stetit sicut obediente Domino voci hominis. Jo. 10. 13. 14. Cur non dicitur jubente, sed obediente? nè sol, & luna, renuant parere, si præcipientem non viderent obedire. Naxera in Jol. 1. §. 30. Non potest auctoritatem habere sermo, qui non juvatur exemplo: dum iniquum sit, bona præcipere, & talia non fecisse. Cassiod. l. 11. var. 8.

In intellectibus manuum suarum deduxit eos. Pf. 77. 72. Quis manuum intellectus: intellectus sermonis, vox est rationibus exundans ingeniosis. At manuum intellectus est vis, quæ correptos invitatos servus ad cœnam adducit. Cajet. facta exemplaria significat, addendo *manuum suarum* Escob. t. 6. parab. Chr. l. 5. f. 2. Obf. 2.

Ostende mihi faciem tuam. Cant. 2. 14. id est, ostende filiiis meis, quæ tibi commisi bonum exemplum de te, bene vivendo. Et addit: *sonet vox tua in auribus meis*; id est, filii mei tibi commissi audiant vocem prædicationis tuæ: quod enim Ecclesia facit filiis suis sibi commissis, Christus reputat sibi factum. S. Thom. Aq. in Cant. lect. 2.

Pessulum ostii mei aperui dilecto meo &c. Cant. 5. 6. Quam pulcher ordo loquendi! prius myrrha stillat de manibus, & digiti myrrhâ probatissimâ pleni monstrantur; & deinde pessulum ostii dilecto aperitur? id est, prius vita laudabilis in exemplum præparatur; & deinde doctrina fidem quaerens audientium palam profertur. S. Rupert. l. 5. in Cant.

Animalia ibant, & revertebantur, in similitudinem fulguris coruscantis. Ezech. 1. 14. Et post v. 24. *audiebam sonum plarum, quasi sonum aquarum multarum.* De Sanctis Apostolis explicat Aug. illud Pf. 103. 7. *ab increpatione tua fugient, à voce tonitru formidabunt.* Recentiores ita explicant: sicut tonante cœlo prius fulgura ad oculos, quam tonitru ad aures pervenit; ita prædicantibus Apostolis prius ad oculos exempla, quam ad aures documenta fundebantur. Sylveira in Matth. 10. 9. 18.

Vidimus stellam ejus. Matth. 2. 2. Cùm omnium Patriarcharum doctrina, & prophetica sanctorum eloquia, ad agnitionem Dei Judaica corda non flexerint; unius stellæ radius fidem gentium suscitavit. Quæ tanta commutatio fratres? quæve ista conversio? Apud Judæos Propheta loquitur, nec auditur; apud gentes stella tacet, & persuadet. S. Maximus ferm. 5. de Epiph.

Quia videlicet Propheta verbis curabat persuadere; stella autem tacens radiis fulgentium

Pp 2

virtu-

virtutum prædicabat. Escob. t. 6. Parab. Chr. Obs. 2.

Procedebant fulgura, & voces, & tonitrua. Apoc. 4. 5. Prius fulgur oculis videtur, quàm tonitru auribus percipiatur: ut significetur; quòd optimi exempli lux verborum virtutem, & robur, antecedere debet. Corn. hic.

Exempla

Ex Veteri, & Novo, Patribus, & Aliis.

Collocus est ad eum Israel. 1. Efdrae 10. 1. Nota, quantum exempla Doctorum juvent. Nihil scribitur Efdras locutus esse, sed tantum, auditò scelere, lacrymâsse; & turbam ad se fidelem non vociferando, sed lacrymando traxisse. Hugo Card. hic. Vide plura tit. Exemplum.

Renuntiate, qua audistis, & vidistis. Math. 11. 4. Auditores magni illius Concionatoris non audiebant solum, sed etiam videbant: audiebant divinum verbum, videbant modestiam, humilitatem. &c. Barrad. t. 2. l. 8. c. 10.

Ego vox clamantis. Jo. 1. 23. Exercitium Prædicatoris est, quia omnia ejus membra, & potentia, debent prædicare; vita, mores, & fama. S. Vinc. Ferr.

Quæ audistis, & vidistis in me, hæc agite. Philipp. 4. 9. Sint tuba, & lux.

Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione. 1. Timoth. 4. 12. Verbum auditur, conversatio videtur.

Ost. hac tibi faciem tuam, sonet vox tua. Barrad. t. 2. l. 8. c. 10.

Tonitruum erat ejus oratio, quia vita fulgur, S. Gregor. Naz. in Epitaphio S. Basilii.

Motiva varia.

Ex Veteri & Novo.

Fuge dilectæ mi. Cant. 8. 14. S. Ambros. l. de bono mortis c. 5. hortatur, ut fugiat sponsus: quia jam sequi potest etiam ipsa terrena fugientem.

Loquimini ad cor Jerusalem. Il. 40. 2. Isid. Pelus. l. 3. ep. 202. quandoquidem sermo actione destitutus non ultra aurem grassatur; qui autem ab actione animatus est, ut qui acris, & efficax, altè penetrat, animumque attingit. Eam ob causam Deus Sacerdotibus edixit, ut *ad cor* Jerusalem loquerentur: nam qui ad aures verba faciunt, permulti quidem sunt, & Sacerdotiò indigni; qui autem ad cor, pauci omnino. Sylv. in Math. 17. q. 27.

Hæc loquere, & exhortare, & argue cum omni imperio. Tit. 2. 15. Anselm. imperii nomine non dominationem potentia, sed auctoritatem suadet vitæ: cum imperio quippe docetur, quod prius agitur, quàm dicatur. Apud Escobar t. 6. Par. Chr. l. 5. Sect. 2. Obs. 2.

Sententiæ Patrum.

Sermo dulcedinem non habet, quem vita reprobata intrâ conscientiam remordet. Unde necesse est, ut, qui verbum Dei loquitur, prius studeat, qualiter vivat; & post ex vita colligat, quæ, & qualiter dicat? Ad prædicandum quippe plus conscientia sancti amoris ædificat, quàm exercitatio sermonis. -- Qui enim vitam suam interitus pensat, & exemplò suò foris admonendo alios ædificat; quasi in corde linguæ calamus tingit, in eo, quod manu verbi proximis exteris scribit. S. Greg. hom. 10. inc. 3. Ezech.

Nihil prodest, aliquem exercitatum esse in dicendo, & ad loquendum trivisse linguam; nisi plus exemplò docuerit quàm verbò. S. Hier. c. 2. in ep. ad Tit.

Validiora sunt exempla, quàm verba; & plenius est opere docere, quàm voce. S. Leo in solennit. S. Laurentii.

Longa manu trajicientibus, ad cursum regendum, pro testera sunt alstrorum undequaque splendentium motiones. Et gubernator incumbens gubernaculo, tollit in cœlum oculos, alstrorum motibus aurigans navem. Qui verò vitæ pelagus rectè student percurrere, ac vitæ, secundum Deum institutæ, desiderant fecere fluctus; non alstra spectant, sed chorum justorum; ac eorum vivendi rationibus, studiisque incumbentes, quasi compositò gradu suam ipsorum vitam dirigunt. S. Basil. Seleuc. or. 8.

Quòd si Sacerdos quispiam ad utrumque non sufficit; videlicet, ut sit vitæ clarus, & doctrinæ facultate sit profluus; melior est vita procul dubio, quàm doctrina. Dulcior quippe est fructus operum, quàm folia nuda verborum. Quid designatur per angelum, qui pastoribus voce annuntiavit Nativitatem Domini, nisi geminæ gratiæ Prædicator; qui scilicet & doctrinæ verba exuberat, & sanctæ religionis splendore coruscet. Quid verò per Stellam? nisi simplex quilibet honestæ vitæ Sacerdos innuitur? qui licet affluenti eloquii facultate non polleat, claris tamen operibus, velut quibusdam radiis, micat: & quos non erudit verbò, informat exemplò. Quòd si non potest esse Angelus, qui per linguam Prædicatoris officium naviter impleat; sit saltem stella, quæ radios sanctæ conversationis emittat. Necesse est tamen, ut clarior per vitæ meritum luceat, qui facundæ prædicationis affluentia non abundat.

Hinc Moyfi impeditoris linguæ, Ex. 4. 10. adeò postmodum facies clarificata respendit, ut filiorum Israel visus obtunderet Ex. 34. 30. Aaron verò, de quo Ex. 4. 14. *scio, quòd eloquens sis*, nullus supernæ claritatis splendor accessit. B. Pet. Dam. l. 8. ep. 1.

Si quis, etiam linguâ tacente, proximis exempla bonæ actionis, eosque ad imitanda quæ neglexerunt, eleemosynæ, vel hospitalitatis, vel aliarum opera virtutum, convertit, officium profectò Doctoris exequitur. V. Beda in c. 5. ep. S. Jacobi.

Verba sinè vitâ, sunt literæ sinè sigillò. Ideo nihil fit pro literis Dei, quas nos portamus;

mus; quia sigillò caremus, Ugo Carens. in c. 51. II.

S. Xaverius ep. 2. ad S. Ignatium, Concinatorum aliquem oportet esse non doctrinam magis quam exemplò clarum: siquidem, quod te non fugit, ad persuadendum facta dictis sunt potiora.

Sanè boni apud improbos vitæ exemplò affidè concionantur; atque adè plus, quam Concionatores è suggestu, sæpè proficiunt: quippe, cum longè plus ad permovendum in factis sit, quam in dictis. S. Xaverius ep. 6. Societati Goam.

§. IX.

Concinator spernat terrena, amet paupertatem.

Ex Novo.

Nolite possidere aurum. Matth. 10. 9. Mundi contemptus in se ipsis oportet exempli præbere, nè incredulitatis occasio Evangelio præbeatur: prædicantes cœlestia, terrena contemnant; annuntiantes æterna, temporalia omnino fastidiant; non gerant illa moribus, à quibus verba excellè tantantia homines nituntur avellere. Sim. de Cassia l. 9. c. 18.

Pauperes evangelizantur. Matth. 11. 5. Potest id dupliciter intelligi. I. activè, juxta Euthymium, Theophyl. Abul. hoc est, Apostoli pauperes evangelizant. II. passivè, ut docent Lyr. Hugo, Cajet. Si Activè sumas, inter miracula censetur; quòd pauperes evangelizentur. Sylv. hic.

Ad Joannem egrediebatur omnis Judæa regio. Marci 1. 5. Da mihi aliquem de occupatis solitarios iridentibus, qui per omnes ætatis suæ totius discursus, & sudores anxios, tantundem proficiat, quantum solitarius iste manens in deserto fructificavit. Mirari, & colere solent homines, præsertim simplex vulgus, eos viros, quos in vita sublimes, & sibi met autteros, aspiciunt; ob hoc maxime quòd nullà cupiditatis, aut ambitionis, notà respargunt. Ex opposito Prædicatores nostri temporis, quia talibus inhiare vehementer, populariter, & ardentè, cognoscuntur, fit sermo eorum in approbrium, fit de mendacio, aut pravà intentione, suspectum, Jo. Gerfon hic Lect. 2.

Erat Joannes in desertis. Luc. 1. 80. Prædicabat primitus exemplò Sanctorum, spem regni cœlorum per contemptum terrenorum; quatenus autoritatis pondus adderet verbis suis operatio; atque talis meritò judicaretur, qui fallere nolle cupidine mundanorum. Jo. Gerf. tr. 11. sup. Magnif.

Nihil tuleritis in via. Luc. 9. 3. Occasione scilicet temporalis sustentationis, ut exemplò prædicetis illud 1. Tim. 6. 7. *nihil insulimus in hunc Mundum; haud dubium, quòd nec auferre quid possumus.* Unde Prædicator veritatis super omnia vitare debet vitium cupiditatis; alioquin non erit Prædicator veritatis, sed adulator. S. Bonav. hic.

Nolite portare sacculum. Luc. 10. 4. Hic eis præcipit, nè quid deferant, in quo vel frustum panis includant: ut innotescat, eos non cupiditate, sed salutis animarum zelò duci. In nonnullis regionibus in domum defuncti conductæ lamentatrices veniunt; quæ, etsi verbis, & ejulatibus, alios conentur ad defuncti obitum sentendum, plorandumque commovere; ipsæ tamen nè unam quidem lacrymam effundunt, nec dolore tanguntur: quia querunt solum lucrum. Iis similes mercenarii Concionatores. Diez. Conc. 3. in Com. Evangelist.

Rogo te - ut mittas eum &c. Luc. 16. 27. Cur non Abrahamum ipsum mitti peccit Prædicatorem fratribus? forsàn apud se statuit dives, quòd major fides adhibenda pauperi Lazaro, quam diviti Abrahamo. Sylveira in Matth. 11.

Reliquit ergo hydriam suam mulier. Jo. 4. 28. S. Bonav. & Hugo: hydria significat temporalem sollicitudinem, quam debet Prædicator relinquere, ut Christum annuntiet. Sylv. hic 9. 36.

Projecit cupiditatem, & properavit annuntiare veritatem. Discant, qui volunt evangelizare; & projiciant hydriam ad puteum. V. Beda hic.

Post hæc abiit Jesus. Jo. 6. 1. Per Jesum intelligitur Prædicator, qui seipsum salvare debet per bonam vitam, & alios, per sanam doctrinam. Hic Prædicator refecturus plebem verbò Prædicationis, primò mare hujus sæculi transire debet, & elongare, & ascendere in montem vitæ eminentis; & tunc sequetur eum, id est, imitabitur, multitudo magna plebis. Hugo Card. hic.

Nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat. Act. 4. 32. *Sed erant illis omnia communia;* mox v. 33. dicitur: *virtute magna reddebant Apostoli testimonium resurrectionis J. C. D. N.* Quæ connexio inter paupertatem, & prædicationem Evangelicam? ut simul apponantur? Petr. Dam. opusc. 34. ut patenter ostendat, quòd illi duntaxat idonei sunt ad prædicationis officium, qui nullum terrenæ facultatis possident lucrum. Sylv. in Matth. 11. 5. q. 7.

§. X.

Concinator corpori sit noverca.

Tenuerunt sinistri manibus lampades, & dextris sonantes tubas, clamaverunt q. Judic. 7. 20. S. Greg. l. 30. mor. c. 7. intuentum est: quia in dextera tubas, lagenas autem in sinistra, tenuerunt: quia pro magno habent prædicationis gratiam, corporum verò utilitatem pro minimo. Quisquis enim plus facit utilitatem corporis, quam gratiam prædicationis, in sinistra tubam, in dextera lagenam tenet. Oliva t. 3. conc. 21. de pass. Chr.

Vos estis sal terra. Matth. 5. 13. Una ex præcipuis falis proprietatibus est, quòd non cpndiat, nisi conteratur. Ità oportet Concinatorum, animarum zelatorem, labore atteri, & aliam

Pp 3 quam